

Ruzie over Fries in schoolbankjes

Door Bas van Sluis

De Friese actiegroep Te Mâl wil dat wettelijk wordt geregeld dat in Friesland evenveel Fries wordt onderwezen als Nederlands. Maar minister Van der Hoeven (Onderwijs) wil daar niet aan.

(foto)

FRIESE TAALSTRIJD © Algemeen Dagblad 030405 / Frédéric Ruys / Bron: ANP

Henk Wolf van Te Mâl vindt het onbegrijpelijk dat minister Van der Hoeven het aan de scholen zelf overlaat of ze Fries willen doceren of niet. Wolf zegt dat Nederland zich in Europese afspraken voor minderheidstalen - zoals het Fries - heeft verplicht een 'aanmerkelijk deel' van het basisonderwijs in het Fries aan te bieden. De Nederlandse overheid heeft, volgens Wolf, al vaker kritiek gekregen vanwege het niet nakomen van die verplichting.

„Een Friestalig kind wordt nu voorgehouden dat het een minderwaardige taal spreekt. Dat is je reinste onzin. Er lopen in Friesland een paar experimenten op basisscholen waar kinderen op fiftyfifty basis Fries en Nederlands krijgen. Dat werkt erg goed. Wij hechten erg aan het Fries. Waarom zou het niet in de wet geregeld kunnen worden?“, vraagt Wolf, zelf onderwijzer, zich af.

De Master Frankeskoalle in het Friese Earnewâld is zo'n basisschool waar alle kinderen de helft van de tijd Fries schrijven en praten. Tot grote tevredenheid van directeur Harm de Vlas. „Vergeet niet: hier in Earnewâld is Fries voor praktisch iedereen de moedertaal. Kinderen moeten er trots op zijn. Wij proberen op school jongens en meisjes duidelijk te maken dat onze taal niet onderdoet voor andere talen. Ik weet niet of het nou helpt om bij wet te verplichten om Fries te gaan praten op school, maar ik juich het zeker toe.“

Volgens Johannes Ytsma, onderzoeker aan de Fryske Akademy (het centrum voor wetenschappelijk onderzoek en onderwijs in Friesland), is de Friese taal wettelijk toegestaan als voertaal. Naast het Nederlands. „Alleen het hoeft niet te worden onderwezen. Dat wil Te Mâl dus wel.“ Volgens Ytsma is dit niet makkelijk bij wet te regelen. „We hebben in Nederland vrijheid van inrichting van onderwijs. Als je dan naar het lesgeven in het Fries kijkt, zie je erg veel diversiteit. In sommige delen in Friesland praat honderd procent van de school Fries, en elders weer niet. De praktijk is dat er geen duidelijke afspraken zijn gemaakt. Tegelijkertijd moet men dit niet te licht opnemen. Voor de helft van de kinderen in onze provincie is Fries de moedertaal. Dat kun je niet zomaar onder de tafel schuiven.“

Niet iedereen in Fryslân is het daarmee eens. Jelle Breuker - gepensioneerd beleidsmedewerker voor Friese taal van de provincie - vindt de plannen 'tot mislukken gedoemd'. „Het onderwijzend personeel beheerst de Friese taal slecht. Daarnaast zijn er veel ouders die dit niet willen. Dat was twintig jaar geleden al zo. Als je dit invoert, wordt werkelijk elke cent over de balk gegooid.“

Fries

Tweede taal

Fries is de tweede officiële Rijkstaal van Nederland en wordt door ongeveer 350.000 mensen gesproken binnen de grenzen van de provincie Friesland. Niet alle Friezen spreken Fries: in de gemeenten Oost- en West-Stellingwerf spreken de bewoners een Nedersaksisch dialect, in Het Bildt spreken de afstammelingen van Hollandse kolonisten hun eigen, van het Fries afwijkende dialect. Ook wordt Fries gesproken op twee plekken in Duitsland: 10.000 kustbewoners in Sleeswijk-Holstein spreken Noord-Fries, 2000 in het Saterland in Nedersaksen spreken Oost-Fries.